

ДИСТАНЦІЙНА СПІВПРАЦЯ КОМАНДИ ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНОГО СУПРОВОДУ ДИТИНИ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ ПІД ЧАС ВІЙНИ

*Гаяш Оксана, кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри фізичної реабілітації
ДВНЗ «Ужгородський національний університет»*

В період воєнного часу набирає обертів вимушене дистанційне навчання. І якщо навчання для більшості освітян у дистанційному форматі є звичним, то дистанційне навчання для дітей з особливими освітніми потребами (далі – ООП) має свої нюанси, аспекти та складнощі.

Війна суттєво вплинула на якість освіти взагалі, у тому числі і дітей з ООП: багато дітей з ООП, які навчаються інклюзивно, «випали» з освітнього процесу. Не тому, що вони так хочуть, а тому, що ці діти потребують психолого-педагогічного супроводу під час навчання (очного чи дистанційного). Це означає, що і діти з ООП, як майбутні випускники шкіл, і всі фахівці, які їх супроводжують повинні вміти працювати віддалено: організувати свій час, володіти різноманітними цифровими інструментами, якісно працювати в команді через Інтернет.

В умовах війни, коли вчителі й учні, у тому числі і діти з ООП, не завжди можуть бути поруч, взаємодія між учасниками команди психолого-педагогічного супроводу: адміністрацією закладу освіти, вчителями, асистентами вчителів, корекційними педагогами, психологами, дітьми з ООП і батьками – набуває особливої актуальності.

Команда психолого-педагогічного супроводу є важливою частиною якісного інклюзивного навчання у закладі освіти. Адже саме вона розробляє індивідуальну програму розвитку дитини, моніторить її виконання, вносить зміни, створює умови для інтеграції дітей з ООП в освітнє середовище та допомагає вчителям організувати інклюзивне навчання.

До процесу дистанційного навчання мають бути залучені всі члени команди психолого-педагогічного супроводу дитини з ООП, які реалізують індивідуальну програму розвитку дитини.

Психолого-педагогічний супровід дитини з ООП в закладі освіти з інклюзивним навчанням – це взаємоузгоджена комплексна діяльність команди фахівців та батьків дитини, спрямована на створення необхідних умов, що сприяють розвитку особистості дитини, засвоєнню нею знань, умінь і навичок, успішній адаптації, реабілітації, її самореалізації та інтеграції в соціум [1, с. 11].

В центрі уваги команди психолого-педагогічного супроводу є дитина, дотримання і відстоювання її інтересів, повага до індивідуальних особливостей, зберігання конфіденційності та недопущення дискримінації і порушення прав дитини. Досягти цього можливо лише у команді колективу закладу освіти із залученням батьків дитини з ООП, а також фахівців інклюзивно-ресурсного центру (ІРЦ) та іншої міжвідомчої співпраці.

Запорукою успішного інклюзивного навчання дитини з ООП в умовах війни є злагоджена робота вчителя і асистента вчителя. Тож вчитель та асистент вчителя мають спільно готуватися до уроку, добирати завдання, які допоможуть учневі опанувати тему, модифікувати та адаптувати за потреби завдання, тим самим забезпечивши рівні умови та однакову включеність у процес усіх учнів класу.

Організовуючи навчання дітей з ООП за дистанційною формою варто пам'ятати, що ця категорія дітей є переважно візуалами, тому для кращого розуміння навчального матеріалу їм необхідна візуальна підтримка.

Дистанційне навчання можна застосовувати для дітей з ООП, спираючись на чотири головні принципи дистанційного навчання, а саме: інтерактивності, диференціації, пластичності, принцип індивідуального підходу.

Участь асистента вчителя дуже важлива на всіх етапах взаємодії команди супроводу. Діти з ООП потребують під час освітнього процесу додаткової або тимчасової підтримки з боку асистента вчителя.

Що має робити асистент учителя?

1. Аби допомогти вчителеві викладати урок через відеозв'язок, треба працювати в парі з іншим вчителем (асистентом вчителя), який модеруватиме процеси. Асистент може робити це зі свого комп'ютера. До прикладу, вмикати та вимикати мікрофони, аби ту людину, яка веде урок або відповідає на запитання, було чути, показувати презентації та відео, спостерігати, що роблять учні. Також модератор може спілкуватися паралельно в чаті з батьками.

2. Асистент вчителя також обробляє завдання, які отримують учні з типовим розвитком, і дає їх дітям з ООП (ідеться про адаптацію чи модифікацію завдань, що асистент вчителя робить для навчання і у класі). Часом потрібно дати додаткові завдання, часом спростити [3].

Сьогодні багато асистентів учителів в інклюзивних класах працюють на уроках за допомогою Google Classes. Частина завдань діти з ООП можуть опрацьовувати з допомогою асистента вчителя в окремій онлайн-кімнаті чи індивідуально. Корекційна робота може бути організована для всіх учнів з ООП через платформу Google Workspace for Education, якими може користуватись кожен асистент вчителя, який потребує методичної чи інформаційної допомоги.

Незалежно від місця перебування учнів з ООП заклади освіти мають прикласти всі зусилля, аби такі діти отримали необхідне корекційно-розвивальне навчання, корекційно-розвиткові послуги у безпечних умовах.

Дистанційне навчання дає можливість організувати корекційний супровід навчання і виховання дітей з ООП під час війни.

Команда психолого-педагогічного супроводу забезпечує дитину комплексом корекційно-розвиткових послуг згідно з рекомендаціями ІРЦ.

Якщо у дитини є можливість продовжувати корекційні заняття – чудово!

Якщо такої можливості немає, то:

1. Батьки можуть самі організувати підтримуюче навчання.
2. Фахівці, які займалися з дитиною, можуть звернутися до своїх колег для надання супроводу.
3. Дізнатися, чи працюють фахівці у тому місті чи селі, де тимчасово проживає дитина (ІРЦ, спеціальні заклади).

Корекційні заняття мають проходити у визначені дні та години.

Корекційно-розвиткові заняття, які проводять вузькі спеціалісти, можна проводити в он-лайн форматі у програмі Zoom. Це можуть бути як індивідуальні, так і групові форми роботи.

Наприклад вчителі-логопеди проводять артикуляційні вправи з дітьми – і ті все повторюють. А тим дітям, які не можуть повторювати, необхідна допомога батьків. Тоді батьки сидять поруч на заняттях і пробують за рекомендацією логопеда виконати те чи інше завдання. Тобто заняття відбуваються он-лайн так само, як і оф-лайн, але з допомогою батьків [3].

Запорукою успіху психолого-педагогічного супроводу дітей з ООП є співпраця з батьками. Вони є активними і рівноправними партнерами в команді психолого-педагогічно супроводу дитини.

Для ефективної роботи команди важливо, щоб батьки:

- Брали активну участь у засіданнях команди.
- Надавали команді інформацію про особливі потреби дитини, її темперамент, інтереси, уподобання, способи кращого сприйняття інформації. Розповідали, як проходить освітній процес, які труднощі виникають у дитини.
- Ініціювали зміни до індивідуальної програми розвитку дитини, якщо батьки вбачають таку потребу, аргументуючи, чому ці зміни необхідні.
- Узгоджували з командою розклад корекційно-розвиткових занять дитини.

Неможливо організувати ефективну роботу дітей з ООП в дистанційній формі, не залучаючи до цього процесу їх батьків

Участь батьків дітей з ООП під час відео уроків може бути:

Пасивна. Коли дитина не хоче в цей момент або не може рухати руками, а завдання бувають такими, щоб дати їй можливість потримати ручку й намалювати або щось обвести. Тоді батьки мають працювати з дитиною за принципом «рука в руці» – взяти руку дитини у свою, вкласти ручку й разом виконати вправу.

Часткова. Коли під час того ж завдання доречно наполягти на його виконанні, знайти мотивувальний фактор, вмовити, вкласти ручку до руки дитини, а вона сама зможе виконати вправу.

Непомітна. Коли дитина може виконувати всі завдання самостійно й від батьків передбачається лише організаційна та контролююча функція [2].

Батькам необхідно пояснити, якої саме допомоги від них чекають.

Вчителі мають зрозуміти, що в дистанційному навчанні батьки є їхніми партнерами. Тому перед тим як починати урок/заняття, треба виділити час на роботу з батьками. До прикладу, корекційному педагогу варто пояснити батькам, як виконувати вправи з дрібною моторикою та як допомогти дитині. Також слід запитати батьків, чи в них є матеріали, які треба для розвитку моторики. Якщо немає – треба передати ці матеріали або пояснити, як зробити їх власноруч.

Отже, проведене дослідження дозволяє стверджувати, що для досягнення позитивних результатів у навчанні учнів з ООП під час воєнних дій необхідна злагоджена дистанційна співпраця команди психолого-педагогічного супроводу дитини, важливо підтримувати зв'язок з іншими педагогами команди супроводу дистанційно (ділитися навчальними ресурсами та матеріалами зі своєю командою, наприклад через Google Диск).

Список використаних джерел

1. Інклюзивне навчання в закладах загальної середньої освіти: керівництво для тренерів : навчально-методичний посібник. Київ, 2018. 174с.
2. Холодова Т. М. Психолого-педагогічні технології дистанційного навчання дітей з особливими освітніми потребами. *Організація дистанційного навчання дітей з особливими освітніми потребами* / упорядник: Н.В. Васильєва. Полтава : ПОППО, 2021. 65 с. URL: <https://ed.poippo.pl.ua/handle/022518134/554>.
3. Як організувати дистанційне навчання для дітей з ООП. Досвід вчителів. URL: <https://nus.org.ua/articles/yak-organizuvaty-dystantsijne-navchannya-dlya-ditej-z-ooop-dosvid-vchyteliv/>